

03/2018

ELÄKETURVAKESKUKSEN TUTKIMUKSIA

TIIVISTELMÄ

Kati Ahonen, Liisa-Maria Palomäki ja Anu Polvinen

Eläkeläisten toimeentulokokemukset vuonna 2017

Tutkimus tuottaa monipuolisesti tietoa eläkeläisten toimeentulokokemuksista ja täydentää objektiivisten mittareiden, kuten tulojen ja kulutusmenojen, antamaa kuvaa eläkeläisten toimeentulosta. Tutkimuksessa tarkastellaan muun muassa eläkelajin, tulojen ja koetun terveydentilan yhteyksiä siihen, miten rahat riittävät tavanomaiseen kulutukseen, mihin jäljelle jäävää rahaa käytetään, millaisiin menoihin toimeentulovaikeudet kohdistuvat ja millaisesta kulutuksesta on jouduttu tinkimään. Tutkimus perustuu syksyllä 2017 kerättyyn kyselyaineistoon, mikä kohdentui 55–85-vuotiaisiin vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkeläisiin. Vastausprosentti oli korkea (73 %).

Noin puolet eläkeläisistä koki jonkinasteisia toimeentulovaikeuksia

Vajaa puolet eläkeläisistä (45 %) koki vaikeuksia (pieniä vaikeuksia, vaikeuksia, suuria vaikeuksia) tavanomaisten menojen kattamisessa. Lisäksi puolella (49 %) oli vaikeuksia kattaa välttämättömäksi katsottavia menoja (ruoka, asuminen, lääkkeet, terveydenhoito, kulkeminen ja tietoliikenne). Edelleen puolet eläkeläisistä (53 %) ilmoitti joutuneensa tinkimään rahan puutteen vuoksi kulutuksestaan. Kolmasosa (33 %) kertoi, ettei heille jäänyt rahaa välttämättömyysmenojen jälkeen.

Viidennes eläkeläisistä oli joutunut tinkimään välttämättömyyskulutuksesta

Noin viidennes eläkeläisistä koki astetta haastavampia toimeentulovaikeuksia. 21 prosenttia eläkeläisistä kertoi, että jonkun välttämättömyysmenon kattamisessa oli vaikeuksia (vaikeaa tai erittäin vaikeaa) ja saman verran (20 %) oli joutunut tinkimään ruokaan, lääkkeisiin, terveydenhoitoon tai kulkemiseen liittyvistä menoista. Tyypillisin välttämättömyysmeno, joiden kattamisessa vastaajat kokivat vaikeuksia, oli terveydenhoito ja lääkkeet. 12 prosenttia eläkeläisistä oli joutunut tinkimään näistä menoista taloudellisten syiden takia.

Vajaalla kymmenellä prosentilla vakavampia toimeentulovaikeuksia

Yhdeksän prosenttia eläkeläisistä kertoi, että heillä oli vaikeuksia (vaikeaa tai erittäin vaikeaa) kahden tai useamman välttämättömyysmenon kattamisessa. Saman verran (9 %) ilmoitti joutuneensa tinkimään vähintään kahdesta välttämättömyysmenosta, jotka liittyivät ruokaan, lääkkeisiin, terveydenhoitoon tai kulkemiseen. Joka kahdeskymmenes (5 %) eläkeläisistä kertoi, että heillä oli suuria vaikeuksia kattaa tuloillaan tavanomaisia menojaan.

Kolmasosa käytti säästöjään välttämättömiin menoihinsa

Vajaa puolet (47 %) vastanneista oli käyttänyt välttämättömiin menoihinsa tulojensa lisäksi muita rahoituskeinoja. Yleisimmin käytettiin säästöjä (32 %), lainaa oli ottanut joka kymmenes. Muiden rahoituskeinojen käyttö oli harvinaista. Esimerkiksi toimeentulotukea kertoi käyttäneensä ainoastaan kaksi prosenttia eläkeläisistä.

Pienet tulot ja terveysongelmat olivat yhteydessä toimeentulovaikeuksiin

Pienituloisilla ja terveytensä heikoksi kokevilla oli muita useammin toimeentulovaikeuksia. Huono terveys lisää oletettavasti terveysmenoja, jolloin muuhun kulutukseen jää vähemmän rahaa. Tämä näkyi myös eläkelajikohtaisessa tarkastelussa, sillä työkyvyttömyyseläkeläisten kokemukset toimeentulosta olivat selvästi muita eläkeläisiä heikompia. Myös yksinasuvien toimeentulokokemukset olivat yhdessä asuvia heikompia, mikä liittyy pitkälti yksinasuvien yhdessä asuvia korkeampiin elinkustannuksiin. Tulokset vahvistavat siten aiempien tutkimusten tuloksia: toimeentulo on heikointa pienituloisilla, työkyvyttömyyseläkeläisillä, yksinasuvilla ja terveytensä huonoksi kokevilla.

Toimeentulo koettiin myös helpoksi

Samalla kun noin puolella eläkeläisistä oli ainakin jonkinasteisia toimeentulovaikeuksia, noin puolet eläkeläisistä koki toimeentulonsa tarkasteltujen kysymysten valossa ainakin kohtuullisen helpoksi. Kahdelle kolmasosalle eläkeläisistä jäi rahaa välttämättömyysmenojen jälkeen ja 40 prosenttia eläkeläisistä kertoi säästävänsä. Toimeentulon helppous on yhteydessä keskimääräisiin tai niitä korkeampiin tuloihin. Tulojen merkitys näkyy myös siinä, että yhdessä asuvien koettu toimeentulo oli yksinasuvia parempi. Myös hyvä terveys liittyy myönteisiin toimeentulokokemuksiin.

Aineistotilaukset:

aineistotilaukset@etk.fi

www.etk.fi › Julkaisut › Tutkimuksia › Eläkeläisten toimeentulokokemukset vuonna 2017

ISBN 978-951-691-293-9 (nid.)

ISBN 978-951-691-294-6 (PDF)

ISSN 1236-3049 (painettu)

ISSN 1798-7482 (verkkojulkaisu)

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 411 20
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 411 20
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions
FI-00065 Eläketurvakeskus
Finland
Phone +358 29 411 20
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
› julkaisut